

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče šte. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članske izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Naša akcija za socialno zaščito delavstva.

Shod v Mestnem domu. — Delavstvo enotno v boju za svoje pravice.

Dne 26. februarja je sklicala Strokovna komisija v Ljubljani delavski skod z dnevnim redom: Socialne zahteve delavstva do nove vlade. Shod je bil sklican za ta dan, ker je bila prvotno napovedana skupščina Delavske zbornice za dne 27. februarja. Kljub temu, da se je medtem skupščina odgodila na dne 19. marca, se je zbralo v Mestnem domu lepo število delavstva.

Za predsednika shoda je bil izvoljen s. Jernejčič, ki je podal besedo glavnemu referentu s. Štuklju. Ta je očrtal razvoj gospodarske krize v Evropi z njenimi 26 carinskimi mejami. Posledice gospodarske krize občuti najbolj 10 milijonov brezposelnih v Evropi. Najhuje pa to občutijo brezposelni v Jugoslaviji, ki ne dobivajo prav nikake podpore. Delavstvo je zbralo za brezposelne že 40 milijonov dinarjev, a vlada jih zadržuje. Ako novi socialni minister dr. Gosar spoštuje božjo zapoved: Ne kradi! — bo teh 40 milijonov dal onim, katerim slišijo. Govornik omenja dalje, kako se tepta vse določbe o zaščiti delavstva. Poroča, kaj vse je delavska delegacija predložila ministru za socialno politiko v Beogradu. Naše organizacije zahtevajo v glavnem to, da minister dejansko izvede one socialne zakone, ki so jih razredne organizacije izvajale v letu 1919-20. Dr. Gosar je govoril novinarjem o izpremembi zakona o zavarovanju delavcev. Ni pa povedal, kako hoče sedanje zavarovanje izpremeniti — ali ga zboljšati, ali poslabšati. Predvsem mora izvesti vsaj to, kar dosedanji zakon nudi in določa in sicer:

starostno zavarovanje delavstva in volitve v okrožne urade za zavarovanje delavcev.

Dr. Gosar je v besedah izrazil voljo, da ne bo vodil antisocialne politike, kakor so jo vodili njegovi radikalni in demokratski predniki. Mi bomo sodili le po njegovih dejanjih, ali misli res opravljati socialno delo, ali pa je ves njegov program le preračunana politična demagogija SLS. Kajti čudno je obnašanje vladajočega krila SLS. Ko smo mi postavili konkretne socialne zahteve, je »Slovenec« ironično odgovoril: Ali hočete še zlate ure? Če kritiziramo klerikalce, najdejo oni pribežališče v lažnjivem očitku: Socialisti so skupaj z demokrati. Mi nismo privešek nikogar, ne klerikalcev, ne demokratov, temveč smo samostojna razredna delavska organizacija, ki pozna le eno: delavske interese. In samo s samostojnim razrednim bojem bodo delavci zmagali. — V imenu Strokovne komisije je predložil s. Štukelj resolucijo, ki se naj pošlje ministru za socialno politiko.

Resolucija

se glasi sledeče:

Na javnem shodu z dne 26. II. 1927 v Mestnem domu zbrano ljubljansko delavstvo je zaslišalo referate o položaju delavstva in o stanju naše socialne politike ter je sklenilo soglasno, da započne z javno akcijo, ki bo šla za tem:

1. da se izda pravilnik za podpiranje nezaposlenih;
2. da se izda zakon o gradnji cenjenih stanovanj;

3. da se razpišejo volitve v Okrožne urade za zavarovanje delavcev in pripravi izvedba starostnega zavarovanja delavcev;

4. da se izda pravilnik o delavskih zaupnikih;

5. da se izda naredba o delovnem času v trgovski obrti;

6. da se prepove nočno delo v pekarnah;

7. da se izda uredba o delavskih legitimacijah;

8. da se ratificirajo še neratificirane konvencije Mednarodnega urada dela, zlasti konvencija o osemurniku;

9. da se ukrene vse potrebno v varstvo zakonito zajamčene koalicijske pravice delavstva, ki jo organi ministrstva policije brez vsakih razlogov — ne da bi se mogli sklicevati na reakcionaren zakon o zaščiti države — samovoljno kršijo;

10. da se izdajo organom socialne politike stroge naredbe, da skrbijo za izvajanje zakona o zaščiti delavcev.

Delavstvo pričakuje, da bo našlo za te svoje zahteve razumevanje v vsej socialno čuteči javnosti, na strani oblasti in ministrstva, ki mu je poverjena zaščita delavcev, pa učinkovito podporo!

Burno pozdravljen je nato govoril v imenu mariborskega delavstva s. Ošlak, ki je s krepkimi, prepričevalnimi besedami naslikal vse trpljenje delavstva in krivice, ki jih vsak dan uganja vlada. Le solidarnost in bojnost bo rešila delavstvo.

K besedi se je priglasil Marcel Žorga, ki je ob velikem razburjenju delavstva in v veliko veselje prisotnih treh klerikalnih tajnikov obrnil vso ost svojega govora proti enotnim strokovnim organizacijam. Mesto da bi podprl predloženo resolucijo, namenjeno vladi, je predložil resolucijo proti ZDSZJ (Združeni delav. strokovni zvezi Jugoslavije.)

S. Svetek je hotel prepričati Žorgo, da naj takih resolucij ne predlaga, temveč naj se pridruži akciji enotnih strokovnih organizacij.

Krščanski socialc Žužek je smatral, da po Žorginem govoru tudi on lahko nastopi kot zagovornik nove vlade.

Končno je s. Ošlak med burnim pritrjevanjem vsega delavstva obsodil nastop Žorge. Med drugim je dejal: Večkrat sem že slišal v Mariboru, da delavstvo v Ljubljani ne more nikdar nemoteno zborovati — pa ne radi Orjunccev, ampak radi razbijačev Žorgine vrste. Ako hoče ljubljansko delavstvo samemu sebi dobro, mora take elemente izločiti iz svojih vrst. Kajti v enotnosti in slogi je vsa moč delavstva.

S. Jernejčič je dal na glasovanje resolucijo Strokovne komisije, predloženo po s. Štuklju. Resolucija je bila soglasno sprejeta, kakor jo zgoraj objavljamo.

Žorgin predlog je bil odklonjen z vsemi proti glasovom Žorge samega, Gustinčiča in sedmih prijateljev, ki sta jih pripeljala na shod. Delavstvo je to sprejelo z burnim ploskanjem na znanje. S tem je razbijaštvo v Ljubljani doživelo svoj žalostni konec.

Zivele enotne strokovne organizacije!

Zivel enoten boj proletariata proti socialni reakciji!

Zdravljenje gospodarske krize.

Radikalno-klerikalna vlada izkazuje svojo delavnost s tem, da neprestano stoče o gospodarski krizi. Da je v Jugoslaviji gospodarska kriza, to vsi vemo. Vemo tudi to, da je vedno hujša. Toda gre za to, da se jo že enkrat odpravi, ali vsaj omili.

Da najdemo pravo zdravilo, moramo predvsem ugotoviti pravilno diagnozo. A to diagnozo so zdravniki vedno ugotovili po svojih zdravniških interesih in ne po stvarnih simptomih bolezni: specialisti od Zveze industrijev so predpisovali ene recepte, specialisti z dežele zopet druge. Zato je vlada po navetu velekapitalističnih zdravnikov najprej uvedla blazne zaščitne carine za vse industrijske proizvode, ki se proizvajajo in ne proizvajajo in celo za take, ki se ne bodo nikdar proizvajali v Jugoslaviji. Pri poljedelskih proizvodih je vlada uporabila čisto drugačen recept. Bolnik — naše gospodarstvo — pa je pod učinkom dveh strupov še bolj zbolel.

Ako država ne more proizvajati vsega doma za svoje domače potrebe in mora marsikaj uvažati iz inozemstva in če vsega tega ne more plačati z drugimi svojimi proizvodi, s svojim denarjem, mora ta

država padati vedno bolj v dolgove. Z izjemo enega leta je trgovinska bilanca Jugoslavije vedno pasivna, to je: Jugoslavija porabi več, kakor pridela. Delovni način, zlasti v južnih pokrajinah, je tako nazadnjaški, da s svojim blagom ne moremo konkurirati nikjer v inozemstvu. To se pravi: tisti, ki danes krmarijo jugoslovansko ladjo, imajo dober želodec, pa slabe roke in še slabšo pamet. In vladajoče gospode, izgleda, da še ne mara srečati pamet.

Ako človek vidi, da leze v dolgove, mora črtati vse nepotrebne stroške, da se postavi zopet na svoje noge. Isto pravilo velja za državo. Toda radikalno-klerikalna vlada je pripravila nov proračun v znesku 11 milijard 690 milijonov dinarjev; v tem ogromnem proračunu vidimo kolosalne vsote za militarizem itd., na drugi strani pa nobene postavke za odplačilo starih dolgov in nizke vsote za povzdigo kmetijstva in industrije.

Ako bi hoteli priti iz sedanje krize, bi trebalo radikalno izpremeniti vso državno gospodarsko, davčno in finančno politiko. Toda nova vlada je za vse pametne nasvete prav tako gluha, kakor vse njene prednice.

Izseljevanje delavcev.

S poostrujočo se gospodarsko krizo postaja za delavske strokovne organizacije vedno bolj pereč problem ureditve izseljevanja in vseljevanja delavstva. Mi smo o tem že pisali ob priliki zadnje delavske mednarodne konference o izseljeniškem problemu. Vendar zasluži to vprašanje, da ga v svojem strokovnem listu obširneje obdelamo. Naša strokovna internacionala je izdala o tem vprašanju 450 strani obsegajočo knjigo »Das Wanderungsproblem und die Arbeiterklasse«. V tej knjigi so zbrani izčrpní podatki iz vseh držav o preseljevanju delavstva. Tudi našemu delavstvu bo koristilo, ako iz vsega bogatega materiala podamo najvažnejše stvari.

1. Splošni pregled.

Po odkritju Novega sveta, t. j. Amerike, Avstralije in Nove Zelandije se je začelo preseljevanje Evropejcev v te nove kraje. Preseljevanje se je v različnih časih vršilo z različnim tempom, dokler niso na divjih pustinjah in prerijah nastale cvetoče dežele z velikimi mesti, ki so polagoma pritegnile nase svetovno trgovino in industrijo. Evropejci so naselili svojih 160 milijonov ljudi v teh ozemljih, ki merijo 15 milijonov kvadratnih milj. Tekom 450 let je torej Evropa sama obljudila tri velike kontinente in vendar je danes Evropa sama tako gosto naseljena, kakor še nikdar poprej!

Razen tega je Evropa v isti dobi razširila svoje gospodarstvo na večji del Afrike in Azije (izvzemši Japonsko in Kitajsko). Danes ni za Evropo nobenih ozemelj več, ki bi jih odkrila in kolonizirala, temveč zmore edino-le še vso kolonizacijo dokončati.

Evropa je torej zemlja izseljevanja. Edine izjeme po svetovni vojni so bile Francija, Belgija in Saarsko ozemlje. Sedaj se je pa tudi že v Franciji sami začela brezposelnost. V splošnem stoji danes Evropa pred alternativo povečane industrializacije ali pa prenaseljeno-

sti. Težkoče za povečano industrializacijo so splošno znane. Pred vojno je Evropa oskrbovala velik del drugega sveta s svojimi industrijskimi proizvodi. S svetovno vojno se je pa ta trg skrčil in se vedno bolj krči. Države, ki so prej kupovale evropsko blago, so se medtem ali same industrializirale, ali so pa postale odjemalke ameriških proizvodov. Del izgubljenih trgov bi si lahko Evropa zopet pridobila le, ako bi temeljito zboljšala svojo tehniko in kvaliteto proizvodov. V konkurenčnem boju z Ameriko danes propada Evropa. Kajti Amerika je velika gospodarska enota z neomejenim kreditom in bogatimi zalogami surovin in živil. Evropa pa sestoji iz kope malih držav, ki se strastno bojujejo med seboj in ovirajo splošni blagovni promet z visokimi carinami in vsemogočimi zaprekami. Evropske države so v tem konkurenčnem boju podobne malim trgovcem enega mesta, ki hočejo drug drugega udušiti; ti prepri malih trgovcev dajo priliko velikemu trgovcu, da jih vse skupaj požre. Z letošnjo majsko gospodarsko konferenco upajo nekateri krogi, da bodo proti ameriški enoti upostavili evropsko enoto. Pa najbrže je to upanje zaman. Če ne pride do sporazuma med evropskimi državami, bo najbrže prišla ena za drugo v finančno odvisnost od Amerike.

Da se povrnemo k stvari! Do svetovne vojne je bil glavni cilj evropskih izseljencev — Amerika, ki priseljevanja ni omejevala. Priseljevanje je bilo ali popolnoma prepovedano, ali pa omejeno za Kitajce, Japonce, kratka za nebele rase. Po svetovni vojni je pa omejila tudi priseljevanje Evropejcev in to zlasti iz balkanskih in latinskih dežel. Evropa, ki je prej tako dolgo odločala o usodi sveta, se je sedaj znašla v neprijetnem položaju, da ji je zabranjen svoboden razmah. To pomeni za njo slabo znamenje za bodočnost. Odkar je začela Amerika s to novo politiko, je postala njena najsevernejša sosedja Kanada ozemlje, ki sprejema priseljence onih evropskih držav, katerim je na

5. junija grem v Ljubljano!

pol zaprta pot v Ameriko. Toda Kanada ni sprejemljiva za industrijske, temveč za poljedelske delavce, ki morajo imeti dovolj kapitala in poguma, da izpremene divje in gozdne planote v polja in travnike. V letih 1920—1924 se je priselilo

v Severno Ameriko 1.894.593, v Kanado 438.299, v Južno Ameriko 1.074.050, v Avstralijo in Novo Zelandijo 505.189, v Afriko 76.708, skupaj 3.988.839 ljudi. (Izmed teh se je izselilo iz Jugoslavije 52.077 ljudi.) (Dalje prih.)

2000 vajencev in vajenk v Ljubljani.

Številka dvatisoč vajencev in vajenk, naj bo našim sodrugom v Ljubljani momentno, ako hočejo delavski pokret svoje lastne organizacije dvigniti in pomnožiti svoje članstvo. Vsako leto se izučijo čez 500 vajencev in vajenk. Vse naše centrale v Ljubljani od grafične pa vse ostale strokovne organizacije naj bi stvorile »Mladinsko strokovno organizacijo za vajence in vajenke« za celo Slovenijo. Ali najprvo se mora začeti v Ljubljani, kjer imajo večinoma vse centrale svoje sedeže.

V prejšnjih številkah »Delavca« smo čitali »Ob 70letnici obrtnega šolstva« v Ljubljani med drugimi razdelbo zaposlenih vajencev in vajenk po strokah na posameznih šolah. Te posamezne številke so posebno važne za naše strokovne organizacije in vsaka od teh naj bi pregledala, kateri vajenci spadajo v njih delokrog. Zaupniki pa po delavnicah agitirajo med

mladino — vajenci za strokovno organizacijo. Oblačilna in kovinarska stroka ima ogromno nadprodukcijo zaposlenega vajeništva v Ljubljani in ravno v teh dveh grupah bi se moralo vso pažnjo posvetiti za zaščito vajencev in vajenk. Pri šiviljah (krojačkah) se dela samo z vajenkami. Zaposlenih je 387 v Ljubljani. Povrh tega ko učna doba poteče, nobena ne dela niti eden teden kot pomočnica in isto še velja sedaj v vseh ostalih strokah. Učno dobo se kar podaljšuje na štiri leta, ne da bi dobivali v nekaterih strokah kakšno odškodnino ali plačo. Vajenci morajo že sami plačevati prispevke za šolsko izobrazbo, kar pripada po zakonu v skrbstvo mojstra. Sodrugi, tako ne gre — na delo za vajeniško vprašanje — stvorite organizacijo za vajence. Isto velja za vse ostale kraje v Sloveniji. B.

Ameriške strokovne organizacije.

O ameriškem strokovnem gibanju je pri nas malo znanega. Vsakega našega delavca pa mora to zanimati ne samo zato, ker je toliko slovenskih delavcev v Ameriki, temveč že radi tega, ker je danes Severna Amerika radi svojega gospodarstva središče svetovnega interesa. Zadnji točni številčni podatki o ameriškem delavskem strokovnem gibanju datirajo iz leta 1925. Od tedaj se stanje ni mnogo izpremenilo.

Od 144 centralnih strokovnih zvez v Severni Ameriki jih pripada 108 »ameriški federaciji dela« (American Federation of Labour). Tej federaciji je priključenih razen tega 436 samostojnih lokalnih društev, ki ne pripadajo nobeni centralni strokovni zvezi. Krajevne organizacije so v vseh pomembnejših mestih združene v strokovne karte (City Central Bodies); 1. 1925 jih je bilo 850. V vsaki zvezni državi obstoji centralna strokovna komisija »State Federation«. Nadalje se deli ameriška federacija dela v štiri departemente, ki jim pripadajo stavbinci, kovinarji, železničarji in one organizacije, ki uporabljajo strokovno markico kot agitacijsko in bojovno sredstvo. Stavbinskemu departementu pripada 16 zvez s 543.905 člani; kovinarskemu departementu pripada 17 zvez z 225.000 člani; železničarski departement obsega 9 zvez z 280.000 člani; departementu za strokovne markice pripada 416 zvez s 607.167 člani.

Večina zvez razteza svoje delovanje na sev. ameriške združene

države in Kanado. Nekatere pa imajo organizacije tudi v ameriških kolonijah, v Mehiki in Novi Fundlandiji. Zvezo med severo- in južno-ameriškimi strokovnim gibanjem vzdržuje »vseameriška delavska zveza« s sedežem v Washingtonu. Vendar se doslej praktično ni udeleževala.

Moč poedinih skupin ameriškega strokovnega gibanja kaže sledeča razporedila:

centralne zveze v ameriški federaciji dela: leta 1924 — 3.342.000, leta 1925 — 3.353.300 članov;

lokalne organ. v federaciji dela: 1. 1924 — 33.750, 1. 1925 — 24.000; zveze izven federacije dela 1924 — 805.000, 1925 — 810.979 članov; na Kanado omejene zveze: 1924 — 58.662, 1925 — 71.235 članov; sindikalisti: 1924 — 58.000, 1925 65.000 članov;

komunisti »enotna unija«: 1925 — 17.856 članov; razne male zveze: leta 1924 — 50.000, 1. 1925 — 50.000 članov; skupaj: leta 1924 — 4.347.232, leta 1925 — 4.392.370 članov.

Število strokovno organiziranih delavcev zaostaja za Nemčijo in Anglijo.

Od 108 zvez, ki pripadajo ameriški federaciji dela, jih ima 8 nad po 100.000 članov in sicer: rudarji 500.000 članov, mizarji 338.116, delavci elektrarn 143.700, cestni železničarji 132.500, slikarji 122.053, nameščenci železniških in paroplovnih družb 120.500 članov, stroj-

na industrija 108.500 in zidarji 103.601 član.

Železničarji so organizirani v raznih kategorijskih društvih, od katerih štejejo n. pr.: vlakospremno oseboje 177.683 članov, kurjači in mašinisti 106.809, strojevodje 88.233, kondukerji 63.178, telegrafisti 65 tisoč 508, uradniki 120.500 članov.

Točni podatki o strokovnih podporah so za 1. 1925 od 65 zvez. Od teh jih je plačevalo posmrtno 56, brezposelno podporo 8, stavkovno 33, bolniško in nezgodno 22, starostno 5 (in sicer zidarji, tipografi, cestni železničarji, kamnoseški in kamnolomni delavci).

Izdatki za podpore so znašali v dolarjih:

	1. 1924	1. 1925
posmrtnina	11.211.924	10.172.310
bolniška podpora	4.160.072	1.671.807
stavkovna podpora	2.764.039	1.767.820
brezposelna podpora	1.044.546	925.832
starostna podpora	1.102.542	2.859.502
	20.300.364	17.397.271

Pri mnogih ameriških strokovnih organizacijah so podpore popolnoma postranskega pomena; tako n. pr. je izplačala zveza rudarskih in plavžarskih delavcev s 500.000 člani v zadnjem letu le 35.000 dolarjev stavkovne in 23.000 brezposelne podpore.

Koliko plača delavec za bolniško zavarovanje?

Od več strani se delavstvo pritožuje, da se mu odtegujejo previsoki prispevki za bolniško zavarovanje. Zlasti velja to za male obrate. Po nekaterih krajih odtegujejo delodajalci po 20 in še več odstotkov od delavčeve plače več, kot bi to po zakonu o zavarovanju delavcev smeli.

Da se končno odpravijo te pritožbe in krivice, naj pojasnimo sledeče:

Po zakonu o zavarovanju delavcev znaša bolniški zavarovalni prispevek na teden 36 odstotkov (ali na dan 6 odstotkov) od dnevne zavarovane meзде. Delavec, ki zasluži čez 40 Din na dan, je zavarovan samo za 40 Din, to je v 17. mezdnem razredu. (Ta primer velja za vse ostale mezdne razrede.) Za teh 40 Din zavarovane meзде znaša zavarovalni prispevek na teden 36 odstotkov, to je 14.40 Din (na dan

6 odstotkov = 2.40 Din). K temu prispevku se prišteje še 0.5 odstot. za Borzo dela (od zavarov. meзде 40 Din), kar znaša 20 para, skupaj tedaj 15.60 Din. Od tega zneska plačata delodajalec in delavec vsak polovico in to je 7.80 Din. K temu prispevku plača delavec še prispevek za Delavsko zbornico, ki znaša 0.3 odstotka od zavarovalnega prispevka in to je 48 para, kar znaša na teden 8.28 Din (na dan 1.38 Din).

Ker pa ima najnovejša zavarovalnica 18 mezdnih razredov, je delavcu težko doletiti vsoto skupnega zavarovalnega prispevka, katerega mora plačati, oziroma mu delodajalec od plače odtegne.

Prinašamo pregled prispevkov za vseh 18 mezdnih razredov. V teh zneskih je že zaračunan prispevek za Borzo dela in Delavsko zbornico.

Razred	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dnevni zaslužek	do 2.50	od 2.50 do 3.—	od 3.— do 3.60	od 3.60 do 4.40	od 4.40 do 5.40	od 5.40 do 6.60	od 6.60 do 8.—	od 8.— do 9.60	od 9.60 do 11.60
Tedenski prispevek	0.38	0.47	0.57	0.69	0.85	1.14	1.38	1.66	2.—
Razred	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Dnevni zaslužek	od 11.60 do 14.—	od 14.— do 16.80	od 16.80 do 20.—	od 20.— do 24.—	od 24.— do 28.80	od 28.80 do 34.—	od 34.— do 40.—	od 40.— do 48.—	od 48.— in več
Tedenski prispevek	2.41	2.90	3.48	4.14	4.97	5.97	7.04	8.28	9.94

Toliko, kolikor kaže gornja tabela, se sme odtegniti tedensko od delavske plače. Prispevek za nezgodno zavarovanje mora plačati delodajalec sam. Prepričajte se po Vaših zaupnikih, v katerem mezd-

nem razredu se nahajate ter skrbite za to, da Vam delodajalec ne odtegne več, nego pri blagajni odračuna. Vsak tak slučaj nemudoma javite organizaciji!

Konferenca livarjev.

V nedeljo, dne 20. februarja tl. se je vršila v Gradcu konferenca livarjev in v livarnah zaposlenega delavstva. Na konferenco so prišli delegati vseh livarn cele Štajerske.

Dnevni red konference je bil:
1. Izpopolnitev livarske sekcije.
2. Vprašanje odškodnine skvarjene litine.
3. Razno.

Pri prvi točki so bili vsi delegati soglasni, da je nujna izpopolnitev sekcije, življenjska potreba livarjev. V okvirju svoje kovinarske organizacije upostavljenih sekcijah jim bo mogoče specijelno se baviti s svojo stroko in si priboriti tisti ugled kateri jim pripada.

V drugi točki so delegati razpravljali o odškodnini skvarjene litine.

Referent v tej točki je poročal, da imajo livarji na Dunaju in okolici, kakor tudi v sosednji Češki in Nemčiji že povsodi v kolektivnih pogodbah določeno odškodnino za skvarjeno litino, ki znaša 65, 75, 85% in v nekaterih krajih celo 100% odškodnino. Iz debate vseh delegatov je bilo razvidno, da si hočejo postaviti principijelno točko pri bodočih sklepanjih kolektivnih pogodb »Vprašanje odškodnine skvarjene litine«.

Kaj pa osebe zaposlene v livarnah po Jugoslaviji? Kot krt rije po zemlji in se muči celi teden. Vsled nezadostne tehnične opreme livarn in konservativnega vodstva se čisto dogodi, da dela celi teden zastoj. Ne zato, da ni sposoben v svoji stroki, ne zato da ni vedel kaj je vzrok, da

Inšpekcija dela.

Čl. 13.

Lastniki podjetij morajo obveščati pristojno inšpekcijo dela:

a) redno:

1. o pričetku in prekinitvi dela, zlasti v sezonskih podjetjih;
2. o vsaki važni tehnični izpremembi, kolikor se tiče pomočnikov v podjetju;

3. o vsaki nezgodi;

4. o številu in vzroku boleznih dvakrat na leto, in sicer začetkom meseca januarja in meseca julija za minulo polletje;

5. o vsaki stavki in vsakem izpору (izključitvi delavcev).

b) na zahtevo inšpekcije dela:

1. o številčnem stanju delavcev, velikosti delavske meзде in o delavski prehrani;

2. o kaznih in odpušcanju delavcev;

3. o delovnem času, o delavskem zavarovanju in o delavskih socialnih in kulturnih zadevah;

4. o vseh izpremembah, ki se tičejo delovnih pogojev delavcev.

Ako lastnik podjetja ne postopa po tej odredbi, ako prepove vstop v delavnice, stanovanja in druge prostore, kjer so delavci zaposleni, ako zaslišanje odreče ali ga prepreči, ako daje netočne izjave ali druge zavaja k temu, ako ne dovoli pregleda po točki 3., čl. 12., se kaznuje po določilih člena 23. te uredbe.

Čl. 14.

Ako zapazi oblastni inšpektor dela ob pregledu podjetja, da je v delavnicah, stanovanjih ali drugih prostorih, kjer so delavci zaposleni, kaj nedostatkov po členu 9. te uredbe ali da so ti kraji v higijenskem ali tehničnem oziru za življenje in zdravje delavstva škodljivi ali nezadostni, ima pravico odrediti lastniku podjetja, da mora izvesti vse odredbe, ki jih smatra inšpektor dela za potrebne.

To naredbo izda inšpektor dela ob pregledu pismeno ter določi rok, v katerem se morajo nedostatki odpraviti. Zoper naredbo se sme last-

nik po pristojni inšpekciji dela pritožiti na ministrstvo za socialno politiko v smislu čl. 22 te uredbe.

Ako lastnik do postavljenega roka, ko postane naredba izvršna, ne odpravi vseh nedostatkov ter se o tem uveri inšpektor dela na licu mesta, se kaznuje na predlog inšpekcije dela po pristojnem političnem ali obrtnem oblastvu v smislu čl. 23 te uredbe.

Oblastna inšpekcija dela določi po kaznovanju neposlušnega podjetnika nov rok za izvršitev že izdanih naredb. Ako podjetnik v tem roku ne odpravi vseh nedostatkov, ima inšpekcija dela pravico, da mu po političnem ali obrtnem oblastvu začasno prepove delo na onem kraju, kjer so nedostatki, dokler se ne odpravijo. Če je podjetnik ponovno neposlušen ali če ne izvrši naredb, sme inšpektor dela po pristojnem političnem ali obrtnem oblastvu odrediti ustavitev vsega dela v podjetju.

Čl. 15.

Če pristojni inšpektor dela ni neposredno sam ugotovil nedostat-

kov v podjetju, se vlagajo prijave v vseh primerih, ki se prekršijo predpisi in naredbe za delavsko zaščito, pismeno pri pristojnih inšpekcijah dela. Take vročbe sme izvršiti vsako oblastvo, vsaka organizacija ali privatna oseba ter zahtevati, naj se v najkrajšem času preiščejo razmere v tem podjetju. Če inšpektor dela ne more osebno ali po svojih organih vršiti poizvedb, mora to naznaniti pristojnemu političnemu ali obrtnemu oblastvu, ki mora postopati po zakonitih predpisih namesto oblastne inšpekcije dela.

Čl. 16.

Oblastni inšpektorji dela morajo vsaj dvakrat na leto osebno ali po svojih pomočnikih izvršiti pregled vseh obratov in podjetij, ki spadajo v njih območje, kolikor ne spadajo v območje specialnih inšpekcij dela. Ugotovljeno stanje vpisujejo v nadzorniška poročila, v važnih primerih pa v poseben zapisnik, ki ga podpisujejo tudi podjetnik ali njegov namestnik.

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago:

Brezplačna pojasnila:

FRAN KOŠ, LJUBLJANA,
Židovska ulica 5

se je odbitek skvaril. Ampak zato, ker je vzgojen tlačan, ker se kot suženj ne upa povedati svojim izkoriščevalcem resnice. Kakor ptič naj zarije glavo v pesek iz strahu pred svojimi preganjalci, ter se vda usodi. Livarji izučeni pri K. I. D. na Je-

Razmere v tovarni „Jugotanin“ d. d. v Sevnici.

Da ne bo javnost zopet napačno informirana in da ne bodo delavci zopet tisti krivci in razdirači javnega reda in miru, Vas prosimo v imenu tamošnjih delavcev, da objavite v Vašem cenj. listu sledeče:

Tovarna Jugotanin d. d. je v posesti francoskega državljana. Tovarna obratuje noč in dan, v treh izmenah po 8 ur. Vseh delavcev kvalificiranih in sezonskih dela v času dobre konjunktore do 150. Lastnik ima poleg te v Evropi še 15 drugih tvornic, v katerih se izdeluje tanin. Med vsemi temi je tovarna v Sevnici opremljena z najmodernejšimi stroji in tehničnimi napravami. Pa v zvezi temu skoro vedno primanjkuje izdelanega blaga, ker je vedno dovolj naročil ter se ga sproti, takorekoč še gorkega, naklada v vozove. Dela se z milijonskim dobičkom. Tanin se uporablja pri modernem ustrojevanju kože, največ se ga izvažava v tujezemstvo.

Razumljivo je tedaj, da se pri takem obratovanju in navalu dela in naročil delavstvo priganja in šikanira. Izročeno je na milost in nemilost brez vsake javne zaščite in pravic, izročeno tujemu lastniku Francozu in njegovim eksponentom. Delavstvo nima nobene kolektivne pogodbe, ne spoštuje se zakonov, ki govorijo za delavstvo, skratka, bilo je primorano do posredovanja.

Iz gori navedenih dejstev je delavstvo sklenilo, brez razlike političnega mišljenja, da hoče imeti za jamčene pravice potom priznane kolektivne pogodbe. Vsled tega so svoje pismene pritožbe poslali na Delavsko zbornico s prošnjo, da naj ona posreduje. Dne 5. marca se je zglasil zastopnik DZ J. Kopač ter zastopniki organizacije SDZJ pri g. gen. rav. Fischerju z željo, da se razpravlja o predloženih zahtevah. Gen. ravnatelj kakor tudi ravnatelj g. Kastjan sta zastopnikom zatrdjevala, da zelo rada, da pa danes nimata časa za razpravo, ker morata nemudoma z lastnikom v Zagreb (lastnik se namreč med tem časom nahaja v Sevnici). Pač pa

senicah so tako ponosni na svojo stroko in svojo izobrazbo, da jih vodstvo premetava in zaposluje pri najnižjih delih na prostem. Tisti, ki so se tej usodi vdali, kakor tudi ostali, ki so jih tej usodi prepustili so oboji enaki. Pojavili so se pismarji, ki jim razlagajo »Sveto pismo«, v katerem stoji zapisano, da bo na svetu šele takrat dobro, ko bo en sam hlev in ena krava. Verujejo tej razlagi, in zato, ker verujejo so popustili v borbi za življenje, zapustili razredno pot, se uvrstili med robove udano čakajoč, da se izvrši ono, kar je v svetem pismu zapisano.

Kaka razlika v sosednji državi in pri nas?

sta pripravljena na kak drug dan pravočasno obvestiti DZ, kdaj bi se vršila razprava. G. ravnatelj Kastjan pa se je še izjavil, da s zastopnikom organizacije Makucem ne bo razpravljaj, temveč bo v ponedeljek 7. marca poklical zaupnike in z njimi razpravljaj o stavljenih zahtevah. Zahteve delavcev so skromne in sicer hočejo samo to, kar imajo delavci že po vseh siromašnih tovarnah slov. tvorničarjev v Sloveniji.

Zakon o zaščiti delavcev predvideva obratne zaupnike, teh v tovarni ni. Priznanje letnega dopusta, da se plača nedeljsko in čezurno delo s 50 odstotki; zvišanje plač za 20 odstotkov sezonskim delavcem na dvorišču; omiljenje drakoničnih kazni, ter da se pri nastavitvi paznikov pri tehničnih napravah gleda na kvalifikacijo in predizobrazbo dotičnega. Skratka, zahteva se samo to, kar že ima delavec pri vsakem malem obrtniku in kar mu je po zakonu zajamčeno.

Ko sta zastopnika odšla v dobri veri, da bo tuje podjetje držalo obljubo ter skrbelo za to, da se delavstvo zadovolji in prizna upravičene zahteve zlasti sedaj v dobri konjunkturi in dobremu zaslužku. A zaman! **Takoj za tem se zaprejo vsi dohodi v tovarno, pokliče se vsakega zaupnika posamezno v pisarno ter se mu sporoči, da je odpuščen iz službe, ne da bi se navedlo zakaj!**

Veliko vlogo pri tem nečednem poslu ravna ing. Kunt Rode, doma iz Berlina. Ko se ga je hotelo lansko leto izgnati iz države kot »nadležnega tujca«, je zaprosil svoje delavce, da naj gredo v Ljubljano prositi inšpektorja dela za njegovo podaljšanje v državi, češ da je strokovnjak in nenadomestljiv. Delavcem pa je obljubil, da, ko postane on ravnatelj, jim bo izboljšal plače. Delavci so se pustili »nafarbat«, zbrali denar in čez sto podpisov in so izprosili, da je ostal še nadalje v Sevnici. V zahvalo zato sedaj šikanira in odpušča vse one delavce, ki so se zanj zavzeli. (Delavec, kdaj boš postal pameten?)

Še zanimivejšo sliko dobimo, ako primerjamo izdatke za vojsko z izdatki za prosveto. V Grčiji znašajo ti izdatki 7:1 (to je 7 za vojsko, 1 za prosveto), na Portugalskem 3,4:1, v Jugoslaviji 3,4:1, v Franciji 2,3:1, v Italiji 2,8:1 itd.

Državni uradniki v Franciji.

Naši francoski strokovni centrali se je priključila strokovna zveza državnih uradnikov z 200.000 člani. Jugoslovanski uradniki, oglejte si primer francoskih tovarišev!

Domači pregled.

Zborovanje Zveze industrijev v Beogradu.

21. februarja so se zbrali v Beogradu industriji iz cele države. V imenu slovenskih industrialcev je grmel proti socialni zaščiti delavstva g. Windischer. V smislu njegovih izvajanj so gospodje sprejeli sledečo resolucijo:

»Ker je naša socialna zakonodaja veliko naprednejša nego v zapadnih, industrijsko jako razvitih državah, a socialna bremena taka, da pri naši še nerazviti industriji povečujejo stroške

izvajanja ter onemogočujejo deloma tudi njeno izvajanje, prosimo kraljevsko vlado, da čim preje revidira našo socialno zakonodajo v okviru ratificiranih mednarodnih konvencij dela.

Z ozirom na obstoječo gospodarsko krizo prosimo kraljevsko vlado, da ne poviša premije zavarovanja delavcev za slučaj nezgode in da odloži v zvezi s tem reformo tega zakona do izvršitve letošnje mednarodne konference dela, koja ima na dnevnem redu tudi vprašanja zavarovanja delavcev za slučaj bolezni, ker bi se s predlogi in sklepi te konference mogli tudi mi okoristiti pri omenjeni reformi.

Gospodje so torej mnenja, da se našemu delavstvu predobro godi. Če bi mu šlo še malo slabše, bi začela po njihovem mnenju industrija procvitati. V isti sapi, ko se izjavljajo za poslabšanje socialne zakonodaje, pa hočejo gospodje javnosti pokazati, da vendar-le niso tako nazadnjaški, in se izjavljajo za mednarodne konvencije dela. Pa ravno te konvencije so še naprednejše, kakor je dosedanja socialna zakonodaja Jugoslavije. Pa saj se razumemo: industrialci hočejo z dvorezno politiko izigrati socialne pridobitve delavstva.

Delavec, ali veš, da more tvoje pravice obvarovati le tvoja strokovna organizacija?

SHS železnice in reparacije.

Naše železnice so dosedaj prejele iz Nemčije na račun reparacij 450 normalnotirnih in 48 ozkotirnih lokomotiv, 620 normalnotirnih in 97 ozkotirnih potniških vagonov in 10.390 normalnotirnih in 1837 ozkotirnih tovornih vagonov. Vrednost do sedaj na račun sprejetega voznega parka znaša 113,2 milij. zl. mark (1.528 milij. Din.) vrednost do sedaj sprejetega materiala (rez. delov, materiala za popravila, za opremo kolodvorov, kurilnic, tračnic, opreme delavnic, žerjavov, mostov itd.) pa 34,6 milij. zl. mark (467 milij. Din.), skupaj torej 148 milij. zl. mark ali 1.995 milij. Din. Glasom že sklejenih pogodb pa imajo naše železnice še prejemale na račun reparacij iz Ogrske, potem lahko trdimo, da so v celoti prejele preko 2,5 milijarde Din. Navzlic temu pa so bile naše železnice v zadnjih letih močno pasivne.

Ljubljanska tovarna za klej se priključila evropskemu kartelu.

Koncem 1926. leta so ustanovili mednarodni kartel tovarnarji kleja v Nemčiji, Angliji, Franciji, Italiji, Austriji, Belgiji, Švici, Čehoslovaški, Rumuniji, Švedski, Poljski, Madjarski, Letaniji, Danski in Holandski. Temu mednarodnem kartelu so se pridružili tudi jugoslovanski industriji, ki jih zastopa ljubljanska tovarna za klej.

Teško onemu, ki nima pameti . . .

»Ujedinjeni Sindikati«, centralno glasilo naše ZDSZJ piše v svoji zadnji številki:

»Protí koncu 1926. leta so začeli »levičarji« iz CRSOJ-a v svojem glasilu »Organizovani Radnik« kazati razpoloženje za zedinjenje. Mi smo to tedaj konstatirali in pozdravili. Ali z novim letom je prišla nad »levičarje« tudi nova pameť! V seriji člankov v svojem listu so razložili: 1. teorijo o potrebi zedinjenja del. razreda, ki jo mi podpisemo; 2. priznanje, da oni brez ozira na vse vendar nočejo zedinjenja, ampak hočejo boj! Zedinjenje, pravijo, je možno samo preko internacional. Odklanajo vsako drugo zedinjenje: po krajih, po zvezah, po pokrajinah in po državah. Vse to, pravijo, samo »slabi borbeno moč delavskega gibanja«! Isto tako je za nje tudi »parola političnega zedinjenja« popolnoma »nemogoča parola«! A potem ko so rekli, da je možno samo »frontalno zedinjenje« t. j. preko internacional, a da je samo »manever« vse drugo: zedinjenje po krajih, zvezah, pokrajinah, državno — po vsem tem pravijo, da zahtevajo državni kongres zedinjenja! Takoj za tem pa zopet pravijo: da tudi tako zedinjenje odločno — odklanjajo. Ali, evo . . . naj se vseeno sklicuje kongrese, naj se manevrira . . . in zapravljaja denar! Sicer levičarji »ne po-

VSAKOVRSNA OBLAČILA

za gospode in dečke po najnižjih cenah edino le pri

JOS. ROJINA, LJUBLJANA.

stavljajo nikakih predhodnih pogojev v vprašanju zedinjenja« — samo nekaj malega! In sicer, da »poteptajo vse saboterje nepomirljive borbe«, ker je to »pot, ki vodi v resnično, popolno, zdravo in trajno zedinjenje«. A »saboterji« so po njihovem mnenju najmanj 6krat močnejše organizacije ZDSZJ in cela strokovna internacionala z 20 milijoni organiziranih delavcev

Teško onemu, ki pameti nima . . .

Današnja Amerika.

Prosvetni odsek Del. zbornice priredi v Ljubljani v Mestnem domu v ponedeljek 14. tm. ob pol 8. uri zvečer predavanje s skioptičnimi slikami o sev. Ameriki. Predaval bo s. Štukelj.

Naši krščanski socialci so junaki — v laži.

Zadnja krščansko-socialna »Pravica« piše:

»Naši marksisti so junaki. O tem ni nikakega dvoma. Ko so bili v ministrstvu za socialno politiko razni gospodje, ki brez dvoma niso bili naklonjeni delavstvu in njegovim institucijam, se naši marksisti niso ganili, saj javnih shodov niso prirejali, da bi protestirali in zahtevali. Kajti oboje je bilo potrebno. Ko je pa prevzel ministrstvo za socialno politiko tovariš dr. Gosar, so postali naenkrat skoraj bojeviti.«

Vsak delavec ve, koliko protestnih akcij so izvedle naše organizacije tudi pod vlado prejšnjih protisocialnih ministrov, koliko javnih shodov in demonstracij. Vsa ta živa resnica postavlja kršč. socialce na laž. Pa še nekaj! Iz gornjih besedi »Pravice« vsakdo razbere, da bi delavstvo pod ministrom klerikalcev sploh ne smelo prirejati shodov in staviti socialne zahteve, temveč samo hvaliti jih. Pa doslej nam žal klerikalci niso nudili še nobene prilike, da jih hvalimo. Odkar so na vladi, so podali njihovi ministri pač lepe izjave — delavcem, ampak beograjskim novinarjem, ukrenili pa niso še nič stvarnega za delavstvo. Dragi »Pravičarji«, mi obžalujemo to slabo dejstvo za nas.

Enotnost — s kom?

»Enotnost« piše o našem shodu v Mestnem domu še bolj lažljivo kakor »Slovenec« in »Pravica«. Ali pomeni naslov lista »Enotnost« — enotnost s klerikalci proti organiziranemu delavstvu.

Skupščina Del. zbornice.

Skupščina Del. zbornice se bo vršila 19. in 20. tm. Izšlo je tiskano poročilo o njenem delovanju. Organizacije ga bodo dobile in spoznale iz njega, koliko je naš klub v DZ napravil za delavstvo.

Za poplavlence.

Za siromašne delavske družine, ki so trpele po jesenski poplavi, je poslala Slovenska Narodna Podporna Jednota iz Chicaga večjo svoto denarja Zadrudni banki v Ljubljani (Aleksandrova cesta), da jo razdeli med potrebne. Prizadete delavske družine naj pismeno sporoče svoje naslove na Zadrudno banko v Ljubljani (Aleksandrova cesta 5). Dobro je, če priloge potrdilo županstva o istinitosti svojih navedb.

Naše organizacije.

Kovinarji.

Fala. V soboto, dne 26. februarja t. l. se je vršil občni zbor podružnice SMRJ na Fali. Občnemu zboru je prisostvoval s. Čeh iz Maribora kot delegat Oblastnega odbora, ter orisal položaj našega delavstva in pomen borbe proti kapitalu. Opozarjal je delavstvo, da pripravlja Zveza industrijev za letošnje leto razna presenečenja za naše delavstvo, in ako hočejo kljubovati temu, morajo resno misliti na izpopolnit-

Mednarodni pregled.

Carine v evropskih državah.

Carine, ki so jih uvedle poedine evropske države za omejevanje svobodnega prometa, izgledajo tako-le visoko: Anglija 6, Francija 12—15, Belgija 8, Danska 7, Nemčija 12—15, Avstrija 16, Rumunska 18, Bolgarija 19, Poljska 23, Jugoslavija 25, Madjarska 27, Španija 35. Čim višje carine, tem slabši položaj dotične države.

Militarizem po vojni.

Na enega vojaka pride: v Estoniji 55 civilistov, v Belgiji 64, v Grčiji 72, v Franciji 75, v Rumuniji 84, na Češkem 93, v Litvi 97, v Jugoslaviji 98, v Zatviji 102, v Poljski 107.

Ako primerjamo državne proračune za vojsko s celotnim proračunom, dobimo v posameznih državah sledečo sliko: **Francija da 40,3% vseh državnih izdatkov za vojsko, Grčija 38,3%, Belgija 36,7%, Amerika 36,5, Portugalska 34,6, Poljska 37,3, Japonska 31,1, Španija 26,4, Anglija 26,1, Italija 27,2, Jugoslavija 18,8, Češka 15,3, Norveška 10,4, Nemčija 8,6, Madjarska 7,6.**

tev svoje organizacije. — Stari odbor je prejel soglasno zaupnico za svoje delo ter je bil zopet ponovno kompaktno izvoljen. — Le tako naprej, sodruzi! Pri delu boste našli prijatelje!

Kamnik. Podružnica SMRJ Kamnik sklicuje za v soboto, dne 19. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v gostilni »Amerika« svoj redni letni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Poročilo kontrole. 3. Smernice novega odbora. 4. Volitev novega odbora. 5. Razno. Radi važnosti dnevnega reda vabimo vse člane, da se občnega zbora sigurno in točno udeležijo. — Odbor.

Javornik. Občni zbor podružnice SMRJ Javornik se je vršil dne 27. II. t. l. ob 3. uri popoldne v gostilni »Žvab« na Javorniku. Po poročilih predsednika, tajnika in blagajnika je poročal član kontrole, da so bile knjige pregledane in tudi denar ter da se je našlo vse v redu. Po teh poročilih se je vnela živahna debata, v katero je posegel tudi delegat Oblastnega odbora ter je prejel stari odbor soglasno zaupnico za svoje delo. Pokazalo se je, da bo v novem odboru imel Oblastni odbor vestne in marljive svetovalce, ki mu bodo v oporo v vseh težjih vprašanjih. V odbor so bili izvoljeni ss.: Blažič Ivan, predsednik; Dolinar Franc, tajnik; Noč Anton, blagajnik; Črv Valentin in Wolf Tomaž v kontrolo; Ambrožič Lovro in Črv Valentin, knjižničarja. — Novi odbor si je nadel nalogo, da bo šel na delo z zaviranimi rokavi in ostalo članstvo mu je ponudilo pri tem svojo pomoč. Po trinpolurnem občnem zboru je novoizvoljeni predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Živilski delavci.

Poziv. V smislu § 10. Zvezinih pravil, sklicujemo za nedeljo, dne 13. marca 1927, redni kongres Zveze živilskih delavcev Jugoslavije. Dnevni red: 1. Otvoritev kongresa. 2. Poročilo o dosedanjem delu: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) kontrole. 3. Poročilo delegatov. 4. Volitev novega odbora. 5. Zedinjenje živilskih delavcev. 6. Bodoče naloge zveze: vprašanje nočnega in nedeljskega dela. 7. Položaj soc. zak. v naši državi (referent s. Fil. Uratnik). 8. Eventuelnosti. — Kongres se bo vršil v salonu hotela »Lloyd«, Ljubljana, Sv. Petra cesta, točno ob 8. uri zjutraj. — Pozivljamo vse delegate, da so ob določeni uri na označenem kraju. — Upravni odbor.

Lesni delavci.

Ptuj. Podružnica Osrednjega društva lesnih delavcev v Ptujju sklicuje redni letni občni zbor na 13. marca ob 9. uri dopoldne v gostilni pri »Pošti«. Dnevni red: 1. Poročilo dosedanjenega odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Raznoterosti. — Vse člane pozivljamo, da store svojo dolžnost s tem, da se vsi udeležijo občnega zbora. — Odbor.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Kranj. Pravijo, da nič ne zraste do neba. In tako tudi ni zrastle napihljenost nekih nestrpnih narodnih prenapetnežev v tukajšnji tovarni »Jugočeška« d. d., ki so bili kakor obsedeni z neko čudno fiksno idejo čes, mi lahko delamo v tovarni, kar hočemo; nam se ne more za to nič pripetiti, mi smo za »narod« v naši domovini, vse drugo se nam mora slepo ukloniti. Pa je bil to račun brez krčmarja, ker koncem koncev je sledil odpust iz dela ene take »narodne« gospe mojstrice, ker ni hotela rešpektirati nadrejenih nastavljenecv, ki so le izvrševalci odredb vodstva tovarne. Jasno je, da je temu sledil izbruh jeze n. pr. v »Jutru« (12. febr.), kjer se je vse mojstre in nadrejeno osebje blatilo enostavno z Nemci in nemškutarji, čeprav pretežna večina mojstrov tukajšnje tovarne niti ne zna nemško. Ker pa oni konvulsivni izpadi niso bili resnični, je moralo »Jutro« že 15. tm. prinesiti popravek in skesano ugotoviti resnico, ker v nasprotnem slučaju bi bila sledila tiskovna tožba. Tudi v »Novi Pravdi« (5. febr.) nekdo odlaga svoje nekvificirane izpade, kjer kar mrgoli le v takem lističu mogočih neresničnih trditvev o Nemcih, nemčurjih, njihovih pomagajih marksistih (!) in ker zveni zelo »bratsko« in je za »Narodno Pravdo« značilno, o »privandrancih«. To pa vse le radi tega, ker mojstri, ki so večinoma Čehoslovaki, ravnajo zelo objektivno, nočejo postati slepo orodje in štafaža našim kranjskim hipernacionalistom, ki menijo, da je Mussolinijeva taktika za nje, kakor ustvarjena. In kar ne drvi čez drn in strn s to gospodo, je po njihovem seveda protinaroden element, marksist itd. Res, da kranjsko tekstilno delavstvo si ne bo pustilo vsiliti nebitreba organizacije »Unije«, s čimer so se gotovi ljudje dosedaj v »Jugočeški« toliko ukvarjali, ker tudi kranjski delavec polagoma spozna, da marksizem bojuje za njega edinele osvobodilni boj iz požrešnih krempljev narodne gospode. Že sam Karl Marks je dal s svojim naukom ljudstvu več, kot vsi nacionalisti sveta a la Hindenburg, Klotlač, Horthy, Mussolini in pri nas recimo n. pr. Žerjav, Deržič e tutti quanti. Sicer pa bi bilo treba to imenitno ocenitev čeških nam koristnih strokovnjakov sporočiti češki javnosti ravno sedaj, ko je toliko navdušeno baje pozdravila naše parlamentarce, da si ogledajo tam jugoslovansko »bratstvo« tudi iz druge strani.

Leše. (Morala krščanskih socialistov.) Da je krščanski socializem samo pobeljen grob rimsko katoliške oligarhije, to je menda danes vsakemu znano, ki ima le količikaj možgan v glavi. Ali da pa sega njegova »neznačajnost« tako daleč, kakor je iz spodaj navedenega razvidno, tega si noben vsaj nekoliko moralen človek niti misliti ne bi mogel. Dne 28. okt. 1926 je vremenska katastrofa preprečila nadaljno obratovanje pri rudniku Leše. Naravno, da je bilo delavstvo sedaj brez vsakega zaslužka.

Strok. organizacija ZRJ je bila edina, ki je odgovarjajoč svojim statutom in pravilniku o brezposelni podpori od Delavske zbornice podpirala to delavstvo, v kolikor je bilo pri njej organizirano. Gotov del delavstva, osobito ženske pa ni bil nikjer organiziran in zato tudi podpore ni dobil. To delavstvo je sedaj zaprosilo »Del. zbornico« za brezposelno podporo. Ta se je postavila na stališče tozadevnega pravilnika, za katerega so tudi krščanski socialisti glasovali in ni mogla pristati na podpiranje neorganiziranega delavstva. Ko so to poznali krščanski socialisti, so brž namignili temu delavstvu, da so v stanju mu podporo dobiti od Del. zbornice. In res, ne dolgo za tem, so dobile delavke Šwab M., Mlinar R., Kröth M., Repnik R., Zorman H., Lečnik N., Petek M., Borovnik Š. in še nekaj drugih od krščanskih socialcev izplačano brezposelno podporo po 170 D. Ali od te vsote se jim je odtegnilo za strok. org. Jug. strok. zveze 50 Din kot članski prispevek in sicer za tri mesece nazaj in dva meseca naprej, tako, da so te delavke faktično prejemale samo 120 Din. Sedaj pa vprašamo krščanske socialce od kod si prilaščajo to pravo, da iz teh skromnih sredstev, ki jih nudi Del. zbornica v ta namen, iščejo direktno materijelne koristi za svojo organizacijo, na škodo onega delavstva, ki je po njihovem soglasnem pravilniku opravičeno do te podpore. O tej krščanskih socialcev morali se mora razpravljati na prihodnji seji Delavske zbornice.

Opomba uredništva. Po tem slučaju v Lešah bodo razumeli vsi, če jim povemo sledeče. Kakor vse pri Del. zbornici registrirane organizacije, je dobila tudi bernotovska KDZ (Kmečko-Delavska Zveza) brezposelno podporo po ključu njene moči (2 mandata) v zbornici. Naše organizacije so razdelile vsakokratno podporo po tozadevnem pravilniku Del. zbornice. Bernot je pa na poziv Del. zbornice, da mora podati obračun za prejete brezposelne podpore, odgovoril, da on nedela ne podpira in da je porabil denar, nakazan za brezposelne — za svojo organizacijo. Ker Bernot rad zahteva javne račune — od drugih, je naš klub v Del. zbornici predložil, da se **natiska vsoto podpor, ki so jih organizacije prejele in izdale**, da se natiska tudi vsoto, podeljeno bernotovski KDZ in odgovor zanima Bernota, ki ne mara dati obračuna. Ta letak naj bi se potem razdelil med delavstvo. — **Protij temu predlogu našega kluba so krščanski socialisti poslali na Del. zbornico dolgo pismo proti javnemu obračunu.** Mi nismo razumeli, zakaj da so oni proti. Ta dopis iz Leš nam pa stvar pojasnjuje. Delavci, ali sedaj vidite, da je vse Bernotovo kričanje o pravilniku in javnosti podla demagogija?! Ali vidite njihove zaveznike klerikalce? — V grehu so se prijateljsko objeli. Na ta greh se pa še povrnemo.

Književnost.

Tuberkuloza od dr. Vase Saviča. Kot III. del Socialne medicine dr. Andrija Štampar-ja je izšla ta knjiga. Podaja nam vse, kar moramo vedeti o

jetiki kot socialni boleznii. Dr. Štampar nam v predgovoru pove, da je ta knjiga izšla pred izvajanjem široko zasnovanega programa za pobiranje jetike v naši državi. Če se bo ta boj proti jetiki vršil s tako natančnostjo, s takim poznavanjem razmer, obogatjen s tolikimi izkušnjami, ki nam o njih govori ta knjiga, potem vemo, da bo boj uspešen. Knjiga je v naši državi edina, vendar tudi večji narodi niso v posesti tako kratko in jedrnatu in obenem popolno pisane knjige kot je pričujoča. Podaja nam čisto jasno vse, kar nas zanima iz socialnega stališča o jetiki. Zelo kritično razmotri I. del etijologijo. Odnose med jetiko na eni, ter gmotnim stanjem, hrano, alkoholizmom in življenjskim načinom na drugi strani. Ne podaja nam direktnih zaključkov, ampak prepušča to inteligentnemu čitatelju — za katerega je knjiga namenjena. Še bolj važen pa je IV. del: terapija jetike, kjer pisatelj opraviči terapijo te bolezni in nam pove na kakšen način je organizirana socialna terapija ter nam tako tudi naznači s kakšnimi sredstvi in na kakšne načine bomo v naši državi vodili ta boj. Kritično a objektivno zopet premotri uspehe dosedanjenega načina boja proti jetiki in naznači nove načine, ki so nekateri bolj, drugi zopet manj uspešni. H koncu nam pove še, kaj se je na tem polju, doslej pri nas storilo in kaj je še treba. Knjigo priporočamo vsem čitateljem, ki se že bolje spoznajo v zdravstvenih vprašanjih. Tiskana je v latinici, na 200 straneh v obliki 16×24, na finem papirju. Naroča se pri Drž. higienskem zavodu v Ljubljani in stane 25 Din. Obenem z naročilom je vpslati denar.

Karl Marks: Cena, nadnica i profit. Centrala ZDSZJ je izdala v hrvaškem jeziku (latinica) prevod Marksovega dela »Cena, plača in dobiček«. Za strokovne člane stane knjiga 5 Din, za nečlane 10 Din. Lahko jo naročite tudi pri Strok. komisiji.

Objave.

Zahvala. Podpisana se najsrčnejše zahvaljujeva za izplačano podporo sodr. steklarjem v Zagorju, Hrastniku in Rogški Slatini, nadalje Splošni delavski zvezi Jugoslavije v Zagrebu in Delavski zbornici. — **Zinka in Mirko Weinberger,** Zagorje.

Popravek. Na članek »Politično prebujenje proletariata« v 3. št. Delavca z dne 10. marca nam pošljajo tržiški sodruzi popravek, da pri oblastnih volitvah ni padlo število glasov in da so tudi Gustinčičevci lojalno sodelovali pri volitvah in da je število glasov napredovalo. Mi ta njihov popravek s tem priobčujemo.

Opomba uredništva: V Trziču je dobila pri volitvah leta 1925 Čobalova lista 120, Makučeva 56, Bernotova. Pri oblastnih volitvah leta 1927. pa je dobila Združena Delavska lista 142 glasov, t oje 34 glasov manj, kakor pa l. 1925. socialistična in komunistična skupaj. To govore pač uradne številke.

Štefan Žgank iz Megojnice, sin pok. Jakoba Žgank, naj se v svrhu nekih informacij zglašil pri Zadrudni banki v Ljubljani, Aleksandrova c.

FILIP ŠIBENIK

Adria prašek
za pecivo, vanilin sladkor
najbolji!

Novosti svilenih klobukov od
30 Din naprej samo v modnem
salonu

Stuchly - Maške
LJUBLJANA
Židovska ulica 3.

Prilporočamo testenine

ki so najboljše.

Jos. Olup, Ljubljana

Starl trg 1 in 2

prilporoča svojo trgovino z manufakturnim blagom in moškimi oblekami domačega izdelka po najnižjih cenah. Tudi obleke po naročilu se najhitreje in najceneje izvršujejo.

„KVERTA“
družba z o. z.

Tvornica kuvert in konfektija papirja. — Specijelna izdelava prozornih kuvert z okenci.
LJUBLJANA — VOŽARSKI POT 1. KARLOVSKA C. 2

KJE SE NAJBOLJŠE KUPI,
JE BREZ DVOMA ZNANO

„PRI NIZKI CENI“
IGN. ŽARGI, LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 3

Vabilo

na

redni občni zbor „Klavnice“

registrovane zadruge z omejeno zavezo v Guštanju, ki se vrši v nedeljo, dne 20. marca t. l. v Sokolski telovadnici v Guštanju. Začetek ob 9. uri do

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Čitanje revizijskega poročila iz leta 1926.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva o delovanju zadruge v letu 1926.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1926 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev načelstva in nadzorstva za leto 1927.
6. Razno.

OPOMBA! Ako ob določeni uri ne bi bilo navzoče dovoljno število članov, se vrši čez pol ure drug zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

Tvornica konjaka in likerjev - Veležganjarna
VIKTOR MEDEN, LJUBLJANA

dobavlja najfinejše: LIKERJE SLIVOVKO po ugodnih cenah.
RUM VINO
KONJAK VERMOUT.

CELOVŠKA CESTA 10.